

Kunnskapsdepartementet (KD)  
Postboks 8119 Dep.  
0032 OSLO

Deres ref:

Oslo, 09.02.2015  
Vår ref: Tormod Skjerve/ 15-4110

## **Høring - Rapport om finansiering av universiteter og høyskoler**

Vi viser til brev fra Kunnskapsdepartementet 08.01.15 med invitasjon til å avgi høringsuttalelse på rapporten fra ekspertgruppen som har gjennomgått finansieringen av universiteter og høyskoler.

Hovedorganisasjonen Virke representerer mer enn 19.000 virksomheter i bredden av norsk næringsliv, og har blant våre medlemmer private høyskoler og private vitenskapelige høyskoler.

Ekspertgruppen fikk et bredt mandat for sitt arbeid, og rapporten tar opp mange ulike problemstillinger og utfordringer. Våre institusjoner vil i sitt høringssvar kommentere ekspertgruppens vurderinger fra et institusjonsperspektiv og gå mer i detalj på de enkelte elementene. Virkes generelle kommentar er at finansieringsmodellen for høyere utdanning må fremme og ivareta en likeverdighet mellom private og offentlige institusjoner, begrunnet i at alle gir viktige og nødvendige bidrag til det mandatet universitets- og høyskolesektoren har for arbeids- og samfunnsliv. Regjeringen har lagt avgjørende vekt på at kvalitet skal være det styrende elementet i utdanningssystemet. Det er vi helt enig i, og vil understreke at konsekvensen må være at også finansieringsmodellen baseres på dette prinsippet slik at kvalitet på samme nivå får finansiering på samme nivå, uavhengig av eierskap til institusjonen.

Virke synes ekspertutvalget har gode analyser og drøftinger av utfordrende problemstillinger, og generelt støtter vi de anbefalingene utvalget kommer med i rapporten.

Virke vil i dette høringssvaret legge vekt på den delen av ekspertgruppens mandat som omhandler UH-sektorens insentiver til å utvide og utvikle studietilbud med relevans for arbeidslivet, og hvordan finansieringsmodellen kan bidra til at arbeidslivet får godt kvalifiserte kandidater. Vi er spesielt opptatt av hvordan finansieringsmodellen kan bidra til å styrke kvalitet og relevans i utdanningene gjennom et systematisk samarbeid med arbeids- og næringsliv. I tillegg til å kommentere utvalgets forslag om utviklingsavtaler, vil vi trekke fram noen viktige elementer som vi mener må få mer oppmerksomhet enn det utvalget har lagt opp til.

### **Hovedorganisasjonen Virke**

**Besøksadresse:**  
Henrik Ibsens gate 90  
NO 0255 Oslo  
**Postadresse:**  
P.O. Box 2900 Solli  
NO-0230 Oslo  
Tel +47 22 54 17 00  
Fax +47 22 56 17 00  
**E-post**  
[info@virke.no](mailto:info@virke.no)  
**Bankgiro**  
6030.05.18543  
**Org nr.**  
970 134 646 MVA

## **Utviklingsavtalene**

Et overordnet spørsmål er om de foreslåtte utviklingsavtalene er et kraftig nok styringsredskap for å få til den ønskede målsettingen slik den er formulert i ekspertgruppens mandat, eller om det krever en kombinasjon av avtaler og resultatbaserte komponenter.

Virke støtter grepet med å introdusere utviklingsavtale som del av finansieringsmodellen. Vi synes utvalget har lagt et riktig perspektiv til grunn med sin anbefaling av hovedelementer i avtalen: Utvikling av kvalitet, samspill med samfunns- og næringsliv og utvikling av institusjonens profil. Vi er helt enig i utvalgets vurdering av at "avtalene med hovedelementene kvalitet, samspill og profil innebærer at måloppnåelse på mer kvalitative aspekter ved virksomheten får virkning på budsjettammen til den enkelte institusjon" (s. 123). Dette kan bli et viktig og spennende element som ikke bare ser bakover slik indikatorene gjør, men ikke minst har et perspektiv fremover.

I tillegg til de drøftingene og anbefalingene utvalget gir i kap. 6.6 om avtalene, vil Virke anbefale at det legges inn kriterier som honorerer institusjoner som i sine målsettinger knytter sammen kvalitet, samspill og profil, og ikke betrakter dette som tre separate områder med ulik vektlegging i avtalen. Dette vil kunne motivere institusjoner til å arbeide målbevisst for at samspill med samfunns- og næringsliv skal gi utvikling av kvaliteten og av institusjonens profil.

Vi vil understreke betydningen av at utviklingsavtalene bringer noe nytt inn i institusjonenes strategiske planer og tiltak. Erfaringene fra opprettelsen av Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) er ikke blitt systematisk evaluert, men vår erfaring er at disse rådene fungerer veldig ulikt. For noen institusjoner er RSA bare en ny benevnelse på det de har tradisjon for å gjøre i samarbeid med arbeids- og næringsliv, mens andre institusjoner har benyttet RSA til å invitere inn nye samarbeidspartnere og utvikle studietilbudene i en mye bedre dialog med arbeidslivet. Tilsvarende ser vi faren for at UH-institusjoner bare viderefører det de allerede gjør, men med nye målformuleringer og større mulighet for statlig finansiering gjennom utviklingsavtaler.

Ekspertutvalget gir mye oppmerksomhet til utviklingsavtalenes potensial for samarbeid med næringslivet om forskning. Dette er et vesentlig poeng, men det gir samtidig et varsel om at alle aktører må ha en bevissthet på at utviklingsavtalene er viktig for å fremme og ivareta et samarbeid også på andre områder.

## **Praksis**

Skal relasjonen til arbeids- og samfunnsliv være en sak på institusjonsnivå, dvs. del av utviklingsavtalen eller skal vi ha nasjonale ordninger/insentiver, dvs. del av systemet med resultatindikatorer.

Virke mener at bruk av praksis i utdanningene er et av de viktigste elementene i samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet. En ny finansieringsmodell bør derfor inneholde et element av kostnadsdekning for praksis.

Ekspertgruppens rapport drøfter ikke eksplisitt forholdet mellom finansieringsmodellen og bruk av praksis som en integrert læringsform i utdanningene. Praksis er nevnt som del av kategori 2 "Utdanning- og velferdslag". Dette er fag med obligatorisk praksis som vesentlig

del av utdanningen. Kostnadene for fag med praksis blir dermed definert som større enn for overveiende teoretiske fag, men det gis ingen begrunnelse for vektingen av praksis.

Bruk av frivillig praksis i utdanninger uten obligatorisk praksis, er ikke behandlet i rapporten. Vi vet fra forskning at praksis som læringsform har betydelig positiv virkning på studenters motivasjon for å fullføre et studium på normert tid og for raskt å få relevant jobb etter studiene.

NIFU Rapport 48/2012 Samarbeid med arbeidslivet i studietiden: *"Det er først og fremst kontakt- og samarbeidsformer med en viss intensitet eller hyppighet, lengde og forpliktelse mellom partene som har betydning for læringsutbytte, motivasjon, gjennomføring og mulighet for å få relevant arbeid."*

Virke foreslår at all praksis, både obligatorisk og frivillig, får en egen sats på studiepoengindikatoren som reflekterer kostnadene ved bruk av arbeidsplassen som læringsarena. Vi forutsetter at praksis er basert på en gjensidig avtale mellom institusjon og virksomhet/bedrift, og at praksis skal være en integrert del av studiet underlagt de samme kvalitetskriterier (blant annet læringsutbyttebeskrivelser) som andre emner.

Vi ber derfor departementet sette i gang et arbeid for å beregne en sats for studiepoeng i praksis. Denne satsen bør være lik uavhengig av fagområde eller om praksis er obligatorisk eller frivillig. For de fagene ekspertutvalget har plassert i kategori 2, finnes det relevante utredninger som kan danne et utgangspunkt:

- "Rapport om beregning av praksiskostnader i lærerutdanningen", Eystein Arntzen/Nasjonalt råd for lærerutdanning, 10.01.2014
- "Fokus på praksisstudiene i helse- og sosialfagutdanningene", UHR-rapport april 2010.

### **Etter- og videreutdanning**

I samspillet mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet er praksisarbeid og etter- og videreutdanning de mest utbredte samarbeidsformene. Vi kan ikke se at ekspertgruppen har vært opptatt av universiteters og høyskolars mulighet til å satse på en profil for livslang læring. Snarere tvert imot. Gruppen ser at dreiningen av ressurser fra studiepoeng til kandidater, vil kunne føre til at institusjonenes involvering i etter- og videreutdanning blir svekket.

Det blir derfor avgjørende at institusjonene utformer en strategi for livslang læring som del av utviklingsavtalene.

### **Realkompetanse**

Det ligger en rett til realkompetansevurdering i lovverket, men dagens finansieringsmodell gir et negativt insentiv for institusjonene til å realkompetansevurdere søkere. En slik vurdering kan være tidkrevende, og en ev. godkjenning av tidligere læring for avkorting av studier medfører mindre studiepoengproduksjon og dermed færre inntekter. Med ekspertgruppens forslag om større uttelling på kandidatproduksjonen, vil det kanskje bli mer oppmerksomhet på inntak av utradisjonelle studenter og godkjenning av tidligere opparbeidet kompetanse. Vi oppfordrer departementet til å følge utviklingen av

realkompetansevurdering i høyere utdanning og vurdere om insentivene i en ny finansieringsmodell kan stimulere til mer og bedre bruk av ordningen.

Vennlig hilsen

**Hovedorganisasjonen Virke**

Inger Lise Blyverket  
Leder arbeidslivspolitik

Tormod Skjerve  
Seniorrådgiver